

Forskrift om internkontroll etter vassdragslovgivningen (IK-vassdrag)

Dato	FOR-2011-10-28-1058
Departement	Olje- og energidepartementet
Publisert	I 2011 hefte 10
Ikrafttredelse	01.01.2012
Sist endret	FOR-2017-12-15-2036 fra 01.01.2018
Endrer	FOR-2003-02-21-199
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-2000-11-24-82-§54, LOV-2000-11-24-82-§58, LOV-1917-12-14-16-§31, LOV-1917-12-14-17-§31
Kunngjort	01.11.2011 kl. 14.10
Kortittel	Forskrift om IK-vassdrag

Kapitteloversikt:

Hoveddel

Merknader til de enkelte bestemmelser

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 28. oktober 2011 med hjemmel i lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) § 54 og § 58, lov 14. desember 1917 nr. 17 om regulering og kraftutbygging i vassdrag (vassdragsreguleringsloven) § 31 og lov 14. desember 1917 nr. 16 om konsesjon for rettigheter til vannfall (vannfallrettighetsloven) § 31. Fremmet av Olje- og energidepartementet.

Endringer: Endret ved forskrift 15 des 2017 nr. 2036.

§ 1. Formål

Forskriften skal sikre at det etableres internkontroll og fremme kontinuerlig forbedringsarbeid, slik at krav fastsatt i eller i medhold av vassdragslovgivningen blir oppfylt.

§ 2. Definisjoner

I denne forskriften forstås med:

- internkontroll:* interne systemer og rutiner som sikrer at anlegg og tiltak som omfattes av § 3 oppfyller krav fastsatt i eller i medhold av vassdragslovgivningen.
- den ansvarlige:* den som er ansvarlig for å oppfylle denne forskriften. For anlegg og tiltak som omfattes av § 3 bokstav a og bokstav d er den ansvarlige konsesjonæren. For anlegg som omfattes av § 3 bokstav b og bokstav c er det eieren, dersom NVE ikke har godkjent en annen, jf. damsikkerhetsforskriften § 2-9.
- vassdragslovgivningen:* lov 14. desember 1917 nr. 16 om konsesjon for rettigheter til vannfall (vannfallrettighetsloven), lov 14. desember 1917 nr. 17 om regulering og kraftutbygging i vassdrag (vassdragsreguleringsloven), lov 15. mars 1940 nr. 3 om vassdragene, jf. vannressursloven § 66 annet ledd, lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) og damsikkerhetsforskriften.
- avvik:* brudd på krav fastsatt i eller i medhold av vassdragslovgivningen.

0 Endret ved forskrift 15 des 2017 nr. 2036 (i kraft 1 jan 2018).

§ 3. Virkeområde

Forskriften gjelder for:

- a) vassdragsanlegg som har konsesjon etter vassdragslovgivningen, jf. § 2 bokstav c,
- b) kraftverk som har tillatelse til å utnytte konsesjonsgitte reguleringer og fall,
- c) vassdragsanlegg omfattet av damsikkerhetsforskriften og
- d) grunnvannstiltak som har konsesjon etter vannressursloven.

Forskriften gjelder også hjelpeanlegg som tilhører vassdragsanlegg og grunnvannstiltak som nevnt i første ledd.

For anlegg som nevnt i første ledd bokstav a og d gjelder forskriften fra konsesjon er gitt. For anlegg som nevnt i første ledd bokstav b gjelder forskriften fra tillatelsen er gitt. For anlegg som nevnt i første ledd bokstav c, som ikke er konsesjonspliktige, gjelder forskriften fra vedtak om bruddkonsekvensklasse i medhold av damsikkerhetsforskriften er truffet. Forskriften gjelder inntil vassdragsanleggene er lovlig nedlagt, jf. vannressursloven § 41.

§ 4. Plikt til internkontroll

Den ansvarlige skal sørge for at det innføres og praktiseres internkontroll for anlegg og tiltak som omfattes av § 3.

Norges vassdrags- og energidirektorat skal ha melding dersom den praktiske gjennomføringen av internkontrollen utføres av en annen enn den ansvarlige. Det må i så fall foreligge skriftlig avtale som regulerer forholdet.

§ 5. Innholdet i internkontrollen

Den ansvarlige skal utarbeide og gjennomføre rutiner og prosedyrer som sikrer at krav fastsatt i eller i medhold av vassdragslovgivningen knyttet til miljø og sikkerhet er oppfylt. Internkontroll innebærer at den ansvarlige skal:

1. sørge for at relevante lover, forskrifter og vedtak som gjelder egne anlegg og tiltak er tilgjengelig og ha kunnskap om de plikter som følger av disse,
2. ha oversikt over anlegg og tiltak som omfattes av § 3, herunder kart, tegninger og annen nødvendig dokumentasjon,
3. sørge for at personellet har de kunnskaper og ferdigheter som er nødvendige for å sikre at anlegg og tiltak som omfattes av § 3 og driften av slike, oppfyller krav fastsatt i eller i medhold av vassdragslovgivningen, herunder ha en plan for hvordan faglig kompetanse skal etableres, opprettholdes og utvikles,
4. beskrive organisasjonen, herunder hvordan det kvalifiserte personell er organisert med ansvar, oppgaver og myndighet,
5. foreta og protokollere de målinger og registreringer som er nødvendige eller pålagt for å sikre at anlegg og tiltak drives i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av vassdragslovgivningen,
6. kartlegge farer og problemer med hensyn til miljø og sikkerhet og på denne bakgrunnen vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og gjennomføre tiltak for å redusere risikoforholdene,
7. konkretisere hvordan vilkår og betingelser satt i konsesjoner, godkjenninger og lignende skal oppfylles,
8. utarbeide og gjennomføre rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge avvik,
9. foreta systematisk gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt, f.eks. gjennom interne revisjoner.

Der det er stilt spesifikke krav i eller i medhold av vassdragslovgivningen som angår disse punktene, skal internkontrollen som et minimum dekke de spesifikke kravene.

Internkontrollen skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve krav fastsatt i eller i medhold av vassdragslovgivningen.

Dersom internkontrollsystemet for et anlegg eller tiltak inngår i et større internkontrollsystem, skal det enkelte anlegget eller tiltaket kunne identifiseres.

§ 6. Dokumentasjon

Alle krav som følger av § 5 skal dokumenteres skriftlig.

Internkontrollen skal dokumenteres i den form og det omfang som er nødvendig på bakgrunn av virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse. Dokumentasjon på oppfyllelse av krav i eller medhold av vassdragslovgivningen, for eksempel instruksjer, tillatelser, godkjenninger og sertifikater, skal inngå i internkontrollen.

Norges vassdrags- og energidirektorat kan kreve at den ansvarlige framlegger de opplysninger, dokumenter eller annet materiale som er nødvendig for å dokumentere etterlevelsen av denne forskrift.

§ 7. Tilsyn og kontroll

Norges vassdrags- og energidirektorat fører tilsyn med at bestemmelser fastsatt i denne forskriften overholdes.

§ 8. Dispensasjon

Norges vassdrags- og energidirektorat kan i særlige tilfeller dispensere fra denne forskriften.

§ 9. Pålegg om tvangsmulkt

Norges vassdrags- og energidirektorat kan ilegge tvangsmulkt i samsvar med vannressursloven § 60, vassdragsreguleringsloven § 33 og vannfallrettighetsloven § 33.

0 Endret ved forskrift 15 des 2017 nr. 2036 (i kraft 1 jan 2018).

§ 10. Overtredelsesgebyr

Ved overtredelser av bestemmelsene i § 4, § 5 og § 6, kan det ilegges overtredelsesgebyr i medhold av vannressursloven § 60a.

§ 11. Straff

Overtredelser av bestemmelsene § 4, § 5 og § 6 kan straffes med bøter eller fengsel i samsvar med vannressursloven § 63.

§ 12. Gebyr til dekning av tilsynskostnader

Norges vassdrags- og energidirektorat kan kreve inn gebyr til dekning av kostnader for tilsyn med oppfyllelse av forskriften.

For oppfølging av bestemmelsene i forskrift 18. desember 2009 nr. 1600 om sikkerhet ved vassdragsanlegg (damsikkerhetsforskriften) fastsettes gebyret ut fra en dams bruddkonsekvens, høyde og oppdemt magasinivolum. For mindre dammer eller andre vassdragsanlegg enn dammer, kan det fastsettes minstesatser.

For miljøtilsyn ved oppfølging av anlegg i forbindelse med kraftproduksjon fastsettes gebyret på grunnlag av midlere årsproduksjon i kraftverket. Ved mindre anlegg kan det fastsettes minstesatser.

For anlegg uten tilknytning til kraftproduksjon kan det fastsettes standardgebyrer.

§ 13. *Ikrafttreden*

Denne forskrift trer i kraft 1. januar 2012.

Fra samme dato oppheves forskrift 21. februar 2003 nr. 199 om internkontroll for å oppfylle lov om vassdrag og grunnvann.

Merknader til de enkelte bestemmelser

Til tittel

I tittelen foreslås lovhenvissningen endret til internkontroll «etter vassdragslovgivningen». Dette er gjort for å avspeile at forskriften ikke bare er ment å gjelde oppfyllelse av krav etter vannressursloven, men også etter vassdragsreguleringsloven og industrikonsesjonsloven. For øvrig omfatter begrepet også damsikkerhetsforskriften som er gitt med hjemmel i vannressursloven. Disse regelsettene har i denne sammenhengen fellesbetegnelsen «vassdragslovgivningen», jf. definisjonen i ny § 2 c.

«IK-vassdrag» er foreslått som offisiell korttittel på forskriften. Til sammenligning har forskrift 19. mars 2004 nr. 537 om internkontroll for å oppfylle akvakulturlovgivningen korttittelen IK-Akvakultur. Departementet mener dette er en enkel og presis måte å identifisere den aktuelle internkontrollforskriften på.

Om forskriftens hjemmelsgrunnlag

Etter vannressursloven § 54 gir vassdragsmyndigheten forskrift om internkontroll og internkontrollsystemer. Hjemmelsgrunnlaget for den nye forskriften omfatter også vassdragsreguleringsloven og industrikonsesjonsloven.

Likelydende bestemmelser i vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 19 og industrikonsesjonsloven § 2 tredje ledd nr. 16 angir hvilke kontrolltiltak konsesjonæren må akseptere. Her heter det:

«Det skal pålegges konsesjonæren å underkaste seg den kontroll med overholdelsen av de i konsesjonen eller i medhold av denne fastsatte betingelser som vedkommende departement finner nødvendig. Utgifter hermed kan kreves dekket av konsesjonæren.»

Slike vilkår blir standardmessig tatt inn i konsesjoner etter vassdragsreguleringsloven og industrikonsesjonsloven. Dette gir hjemmel for å stille krav om internkontroll i virksomhetene for oppfyllelse av plikter etter disse konsesjonene også etter disse lovene. Ved å utvide hjemmelshenvissningen til å omfatte disse lovene, får man en klar hjemmelsforankring for kravet om internkontroll for disse tiltakene.

Til § 1 Formål

Bestemmelsen er en videreføring av § 1 Formål i den tidligere forskriften, men med noen språklige endringer.

Uttrykket «tiltak» som ble brukt i den tidligere forskriften kan være noe uklart. En alminnelig forståelse av ordet er fysiske tiltak, og uttrykket vassdragstiltak er innarbeidet i vassdragsforvaltningen. I den tidligere forskriften omfattet begrepet «tiltak» derimot etablering av interne systemer og rutiner, jf. definisjonen av internkontroll. Bestemmelsen er derfor omformulert for å gjøre forskriften mer konkret og forståelig.

Formuleringen «kontinuerlig forbedringsarbeid» tas inn. Dette er gjort for å fremheve viktigheten av forbedringsarbeidet i virksomhetene. Tilsvarende formulering er benyttet i HMS-forskriften § 1.

Det overordnede formålet med å innføre en internkontrollforskrift på denne samfunnssektoren er å sikre at kravene som er satt ved utøvelse av virksomhet gjennom vassdragslovgivningen faktisk blir etterlevd. Dette foreslås uttrykkelig uttalt i formålsbestemmelsen.

Til § 2 Definisjoner

Bestemmelsen erstatter § 3 Definisjoner i den tidligere forskriften.

Definisjonen av «internkontroll» i *bokstav a* er omformulert i tråd med formålsbestemmelsen.

Det gis en egen bestemmelse om at ansvaret for internkontroll påhviler den ansvarlige, jf. § 4 første ledd. Definisjonen av «den ansvarlige» i *bokstav b* er omformulert sammenlignet med tidligere forskrift. Først slås det fast at med «den ansvarlige» menes den som har det rettslige ansvaret for at forskriften oppfylles. Den ansvarlige vil som regel være en juridisk person (foretak). Foretak er definert i straffeloven § 48a som «selskap, forening eller annen sammenslutning, enkeltpersonforetak, stiftelse, bo eller offentlig virksomhet». Kommuner faller inn under definisjonen foretak. I en del tilfeller er konsesjoner også gitt til fysiske personer. Disse faller også inn under begrepet «den ansvarlige» for så vidt gjelder den virksomhet de driver i medhold av konsesjon etter vassdragslovgivningen.

Hvem som faktisk skal regnes som den ansvarlige, vil variere ut fra hva slags type vassdragstiltak det gjelder. Bestemmelsen må sees i sammenheng med § 3 om virkeområde som i bokstav a–d angir hvilke vassdragstiltak forskriften gjelder for. For hver av disse fire kategoriene vassdragstiltak er det i § 2 bokstav b angitt hvem som er den ansvarlige for at internkontrollforskriften etterleves. Dette kan illustreres slik:

Konsesjonsgitte vassdragsanlegg (jf. § 3 bokstav a)	Konsesjonæren
Kraftverk som har tillatelse til å utnytte konsesjonsgitt regulering og fall (jf. § 3 bokstav b)	Eieren av kraftverket
Vassdragsanlegg som omfattes av damsikkerhetsforskriften (jf. § 3 bokstav c)	Eieren (hvis ikke annen er godkjent av NVE)
Konsesjonsgitte grunnvannstiltak (jf. § 3 bokstav d)	Konsesjonæren

Det er forskjeller i damsikkerhetsforskriften og denne forskriften når det gjelder hvem som defineres som «den ansvarlige». Enkelte høringsinstanser har bemerket uoverenstemmelsen i terminologien, og at definisjonen også er relatert til konsesjonsstatus på anlegget. Fordi det vil være ulike rettssubjekter som har rettigheter og plikter innenfor det som her defineres som *vassdragslovgivningen*, er det etter departementets vurdering nødvendig at ansvaret for å oppfylle internkontrollforskriften plasseres på ulike rettssubjekter. Vannressursloven benytter begrepet «den ansvarlige» i ulike bestemmelser, men loven har ingen legaldefinisjon av begrepet. I forarbeidene sies det bl.a. at den ansvarlige normalt vil være «konsesjonæren eller anleggets eier. Hvis en annen enn eier driver anlegget for sin regning, vil det normalt være naturlig å betrakte også tiltakshaveren som ansvarlig. Det kan heller ikke utelukkes at flere må anses ansvarlige for at vedlikeholdsplikten blir oppfylt», jf. merknadene til § 37 om vedlikeholdsplikt for vassdragsanlegg i Ot.prp.nr.39 (1998–1999). Når det gjelder internkontroll er det en fordel å angi konkret hvilket rettssubjekt som anses som den ansvarlige. Der et vassdragsanlegg omfattes av damsikkerhetsforskriften skal *konsesjonæren* være den ansvarlige etter forskriften om internkontroll i de tilfelle eieren og konsesjonæren ikke skulle være den samme.

Der det ut fra definisjonen blir flere ansvarlige, må det avtales mellom disse hvem som i praksis skal følge opp internkontrollforskriften.

Bokstav c definerer hvilke regelverk som omfattes av begrepet «vassdragslovgivningen» i denne forskriften. Begrepet «vassdragslovgivningen» benyttes gjennomgående i forskriften.

Bokstav d definerer avvik, som benyttes i § 5 første ledd nr. 8. I denne forskriften benyttes «avvik» om brudd på krav som er stilt til tiltaket eller virksomheten i eller i medhold av vassdragslovgivningen.

Til § 3 Virkeområde

Bestemmelsen erstatter § 2 Virkeområde i den tidligere forskriften.

I *bokstav a* er oppregningen av hjemmelslover erstattet med en henvisning til «vassdragslovgivningen». Dette begrepet er definert i § 2 første ledd bokstav c, jf. merknadene til § 2. Konederte kraftverk vil i sin alminnelighet falle inn under bokstav a.

I *bokstav b* er det angitt at forskriften også gjelder der det er gitt tillatelse til å utnytte konsesjonsgitte reguleringer og fall, uten at det er gitt selvstendig konsesjon for tiltaket. Bestemmelsen gjelder ikke konsesjonsfrie tiltak, jf. vannressursloven § 66 (eldre anlegg) og § 8 (ikke konsesjonspliktig ut fra virkningene).

Av *bokstav c* følger det at forskriften gjelder for vassdragsanlegg som omfattes av den nye damsikkerhetsforskriften. Ny damsikkerhetsforskrift trådte i kraft 1. januar 2010.

Bokstav d er uendret sammenlignet med tidligere forskrift og slår fast at forskriften gjelder for konsesjonspliktige grunnvannstiltak, jf. vannressursloven § 45.

Annet ledd er nytt sammenlignet med tidligere forskrift og angir at internkontrollplikten også gjelder for hjelpeanlegg som tilhører vassdragsanlegg og grunnvannstiltak som er omtalt i første ledd. Hjelpeanlegg er for eksempel anleggsveier og tipper.

Tredje ledd er nytt og angir forskriftens virkeområde i tid. Forskriften gjelder hele «livsløpet» for et vassdragstiltak, fra et anlegg prosjekteres og bygges, idriftsettes og i driftsfasen og helt fram til anlegget er nedlagt i samsvar med kravene i vannressursloven § 41. I hele denne tidsperioden er det behov for at virksomheten har systemer og rutiner som sikrer at krav som er stilt til tiltaket blir etterlevd.

Den forutgående planleggingsfasen er ikke omfattet, da det på et så tidlig stadium i prosessen ikke er naturlig å stille krav om internkontroll. Plikten inntreer først når det foreligger et konsesjonsvedtak (der slike gis) eller det er truffet vedtak om dambruddsklasse etter damforskriften.

Til § 4 Plikt til internkontroll

Bestemmelsen er ny sammenlignet med tidligere forskrift og innfører et skille mellom plikten til å utøve internkontroll (§ 4) og innholdet i internkontrollen (§ 5). Begge disse elementene inngår i tidligere § 4.

Første ledd fastslår at den ansvarlige, jf. § 2 bokstav b har ansvaret for å sørge for at alle anlegg og tiltak som omfattes av § 3 første ledd bokstav a–d underlegges internkontroll i samsvar med denne forskriften.

Annet ledd er ny sammenlignet med tidligere forskrift og regulerer de tilfellene der en annen enn den ansvarlige, jf. § 2 bokstav b, skal utøve internkontrollen på dennes vegne. Dette kan for eksempel være der det er inngått avtale om drift av et vassdragsanlegg, og der det er naturlig at den som driver anlegget også utfører internkontrollen på vegne av den egentlig ansvarlige.

Det forutsettes at det foreligger en skriftlig avtale mellom partene som tydelig regulerer hvem som skal utføre internkontroll for de aktuelle anlegg og tiltak. NVE kan be om å få seg forelagt avtalen. At ansvaret for å følge opp internkontrollplikten er avklart, er svært viktig for NVEs tilsyn med virksomhetene. Det endelige ansvaret for at internkontroll faktisk blir utført for anleggene og at dette gjøres på en tilfredsstillende måte vil uansett påligge den ansvarlige. Den ansvarlige må derfor påse at den som har påtatt seg å følge opp internkontrollforskriften faktisk gjør det på forskriftsmessig vis.

Til § 5 Innholdet i internkontrollen

§ 5 viderefører med noen presiseringer tidligere § 4.

Første ledd inneholder først en overordnet formulering, som fastslår det sentrale kravet om at den ansvarlige skal utarbeide og gjennomføre rutiner og prosedyrer, som skal sikre at krav fastsatt i eller i medhold av vassdragslovgivningen er oppfylt til enhver tid.

Det er presisert at det er krav knyttet til miljø og sikkerhet som dekkes av internkontrollplikten. Dette vil blant annet dekke alle miljøvilkår i gitte konsesjoner og andre tillatelser, i tillegg til alle krav og plikter som følger av damsikkerhetsforskriften.

Andre vilkår i konsesjonene som angår andre spørsmål, for eksempel av økonomisk karakter eller om kraftuttak vil derimot ikke omfattes av internkontrollforskriften. Oppfølgingen av slike konsesjonsvilkår ivaretas på andre måter.

Kravene skal være oppfylt slik at langsiktighet og kontinuitet i internkontrollarbeidet sikres, jf. her også understrekingen av «kontinuerlig forbedringsarbeid» i § 1.

Deretter gis det en oppregning i 10 punkter over hvilke elementer et internkontrollsystem skal inneholde. Den punktvisse oppregningen viderefører mye av tematikken i § 4 tredje ledd i den tidligere forskriften, men bestemmelsen er nå tydeligere på hva internkontrollsystemet skal inneholde.

Nr. 1 viderefører § 4 tredje ledd nr. 1 i den tidligere forskriften med noen språklige endringer. Enkelte høringsinstanser har påpekt at ordet «vedtak» i denne sammenheng er for omfattende. Departementet finner imidlertid at «vedtak» er en egnet formulering som dekker alle ulike former for krav/vilkår/pålegg. Det er presisert at det er *relevante* lover, forskrifter og vedtak som gjelder egne anlegg som skal være tilgjengelig. Der et anlegg bare har konsesjon etter vannressursloven er det eksempelvis ikke nødvendig å ha vassdragsreguleringsloven tilgjengelig.

Samtidig er det viktig at den ansvarlige har kunnskap om alle krav som er satt til virksomheten, enten disse kravene følger av konsesjonsvedtak, godkjente planer, pålegg mv. eller er fastsatt direkte i lov eller forskrift. For anlegg som helt eller delvis ligger i områder vernet etter naturmangfoldloven skal den ansvarlige ha oversikt over verneforskriftene for området. Den ansvarlige er forpliktet til å avklare hva som er relevant for egen virksomhet. Konsesjonsvilkår og andre vilkår sett i sammenheng med behandling av detaljplaner og godkjenninger, vil være helt sentrale her.

Nr. 2 viderefører § 4 tredje ledd nr. 2 i den tidligere forskriften. Formuleringen «ajourførte hovedtegninger med hoveddata» er erstattet med «kart, tegninger og annen nødvendig dokumentasjon». Dette er en mer presis angivelse av hva slags materiale som skal foreligge. Det forventes at den ansvarlige har oversiktskart over vassdragstiltaket og en oppdatert oversikt over tegninger av tekniske innretninger, dammer, lukehus, kraftstasjon, tipper, massetak osv. På denne måten skal alle som har behov for det, ha tilgang til nødvendige data i forbindelse med drift og vedlikehold og i beredskapssituasjoner. Krav i annet regelverk til oppbevaring og skjerming av informasjon om anleggene skal tas hensyn til i internkontrollen. Det kan her blant annet vises til damsikkerhetsforskriften § 7-8, og for de anleggene det gjelder, beredskapsforskriften § 6-2.

Nr. 3 viderefører § 4 tredje ledd nr. 3 i den tidligere forskriften med noen endringer. Begrepet «arbeidstakerne» er erstattet med «personellet». Dette gir samme begrepsbruk som i ny damsikkerhetsforskrift. Videre er formuleringen «... samt medvirker til at samlet kunnskap og erfaring utnyttes» erstattet med et krav om at det skal utarbeides en plan for hvordan faglig kompetanse skal etableres, opprettholdes og utvikles. Formuleringen speiler behovet for rekruttering og faglig oppdatering av personell med oppgaver på og ansvar for vassdragstiltak. I damsikkerhetsforskriften kapittel 3 stilles det krav til personellens faglige kompetanse som vil inngå i en slik plan, men også generelt blir det krav om at det skal foreligge en slik oversikt for virksomheten.

Bestemmelsen forutsetter at det beskrives hvordan kravet om kompetanse på områdene damsikkerhet, natur og landskap oppfylles for anlegget. Dersom tiltaket er omfattet av damsikkerhetsforskriften stilles det særskilte krav som må oppfylles, jf. damsikkerhetsforskriften kapittel 3. I gjeldende regelverk er det ikke satt konkrete krav til

kompetanse på natur- og landskapsforhold, men det forventes at man har tilstrekkelig kompetanse til å tilfredsstille gjeldende krav til natur- og landskapsmessig standard. Det er opp til eieren å innhente slik kompetanse, enten ved å skaffe seg det i egen virksomhet eller ved å leie inn ekstern kompetanse.

Nr. 4 viderefører § 4 tredje ledd nr. 5 i den tidligere forskriften og angår organisasjon. Der det er krav om kvalifisert personell, skal personellet navngis og kompetansen dokumenteres. Det skal videre gis en enkel beskrivelse av eierforhold, hvordan virksomheten drives og hvem som har ansvar for hvilke oppgaver. Hvis det er flere enn eierne som er involvert i driften, bør det utarbeides et organisasjonskart.

Mange vassdragstiltak drives av eierne og virksomhetene har ofte få ansatte. Ved enkelte anlegg kan det være behov for å leie inn hjelp til enkelte oppgaver. Det er viktig at eiere, eventuelle ansatte og innleid hjelp, har tilstrekkelig kunnskap om internkontroll, manøvreringsreglement og hvilke krav som er fastsatt til standard for ulike anleggsobjekter.

I nr. 5 videreføres bestemmelsen § 4 tredje ledd nr. 6 i den tidligere forskriften om målinger og registreringer. Kriteriet i tidligere forskrift om at det er opp til den ansvarlige å vurdere hva som bør dokumenteres er tatt ut, da det her bør være en mer objektiv standard. Det sentrale er at det for virksomheten blir foretatt de målinger og registreringer som er nødvendig for å dokumentere etterlevelse av ulike krav som er satt. Dette kan for eksempel være krav om minstevannføring, måling av magasin vannstand eller andre hydrologiske parametre som er fastsatt i vilkår og manøvreringsreglement. Det er føyd til at målinger og registreringer skal være i tråd med det som er pålagt, for eksempel i hydrologiske pålegg. Plikten til å fremlegge dokumentasjonen er gjort generell og tatt inn i § 6 tredje ledd.

Nr. 6 dekker både nr. 7 og 8 i § 4 tredje ledd i tidligere forskrift, der tematikken er overlappende. For det første er det ønskelig å få tydeligere fram de ulike fasene i risikohåndtering. For virksomheten skal det gjennomføres risikokartlegging, risikoforholdene og mulige tiltak skal vurderes, avvergende eller reduserende tiltak skal planlegges og tiltakene skal så gjennomføres. Gjennomførte ROS-analyser skal dokumenteres. Det er farer og problemer knyttet til den aktuelle virksomheten som er det sentrale, men da begrenset til farer og problemer knyttet til sikkerhet og miljø.

Det finnes også andre bestemmelser om risikokartlegging og risikohåndtering i vassdragslovgivningen, blant annet vannressursloven § 38 (beredskapsplaner) og damsikkerhetsforskriften § 7-4 Beredskap og § 7-6 Sikringstiltak av hensyn til allmennheten. Disse bestemmelsene må oppfylles innenfor de tema og for de tiltak som omfattes av disse reglene. *Nr. 6* vil også omfatte andre vassdragstiltak. Det skal arbeides aktivt med risiko knyttet til egen virksomhet som er dekket av forskriften.

Nr. 7 erstatter § 4 tredje ledd nr. 4 i den tidligere forskriften. Den gamle ordlyden ble oppfattet som for vag. Erfaringer fra tilsynet har vist at de ansvarlige har hatt problemer med å fastsette hva som lå i begrepet «målbare kriterier». På samme måte har NVE hatt problemer å være konkret med hensyn til hva innholdet skulle være, og det har vært vanskelig å vurdere avvik. Den foreslåtte formuleringen vil dreie oppmerksomheten mot å bevisstgjøre den ansvarlige på hva denne konkret må gjøre for å oppfylle de vilkår og betingelser som er satt for det aktuelle tiltaket i konsesjonsvedtak, i forbindelse med godkjenninger mv. Med «og lignende» menes det forutsetninger, betingelser og vilkår satt i alle typer vedtak. Gjennom internkontrollsystemet skal det redegjøres konkret for hvordan slike krav skal etterleves. For eksempel må den ansvarlige ta stilling til hvordan krav om vegetasjonsetablering, tiltak for å hindre støy, terrengtilpasninger, minstevannføringer mv. skal oppfylles. For å oppfylle kravet om minstevannføring, må tiltakshaver for eksempel etablere en innretning som måler og registrerer vannføringen.

Nr. 8 viderefører § 4 tredje ledd nr. 9 i tidligere forskrift og angår avviksbehandling, forebyggende og korrigerende tiltak. Ordbruken er endret sammenlignet med tidligere bestemmelse og er for øvrig i samsvar med ordbruken i HMS-forskriften. Avvik er definert i § 2 bokstav d.

Den ansvarlige skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av vassdragslovgivningen. Målet bør være at anlegg og tiltak drives uten avvik. Dersom avvik likevel oppstår, skal det være på plass rutiner for å identifisere, registrere, behandle, korrigere og rapportere avviket. Hensikten med korrigerende tiltak er å fjerne årsakene til avvikene og dermed hindre gjentakelse.

Nr. 9 erstatter § 4 tredje ledd nr. 10 i den tidligere forskriften. Formuleringen «overvåking av» internkontrollen er tatt ut og erstattet med «systematisk gjennomgang». Det sentrale er at den ansvarlige jevnlig og systematisk evaluerer og forbedrer internkontrollen for å få kontrollert at den fungerer som forutsatt, også over tid.

Dette betyr at den ansvarlige selv må gå gjennom sitt internkontrollsystem for å sikre at dette er oppdatert med tanke på endringer i virksomhetens omgivelser og rammebetingelser. Den ansvarlige må også kontrollere at systemet praktiseres i alle ledd. Dette gjøres ved å foreta interne revisjoner. Sentrale spørsmål som den ansvarlige må klargjøre er hvem i organisasjonen som har ansvaret for oppfølging av IK-systemet og hvilke rutiner som er etablert for justering av IK-systemet for eksempel når det blir oppdaget «nye» problemområder. Ettersom det er svært ulike typer virksomheter av ulik størrelse og kompleksitet, er det vanskelig å fastsette bestemte sykluser for gjennomgangen av systemene. Dette vil bli kommentert i veiledning til forskriften. Gjennomgangene må imidlertid *dokumenteres* slik at tidspunktet kan konstateres i ettertid.

Formuleringen understreker også at det skal arbeides aktivt og systematisk med forbedringsarbeid i virksomhetene, jf. her formålsbestemmelsen i § 1.

Annet ledd er nytt og slår fast at dersom det stilles krav i vassdragslovgivningen innenfor de her nevnte punktene, slik det for eksempel gjør i damsikkerhetsforskriften og som det er gjort eller kan gjøres gjennom konsesjonsvilkår, skal internkontrollen som et minimum dekke disse kravene. Dette er tatt inn for å presisere at kravene i nytt første ledd ikke svekker kravene innenfor disse temaene som allerede er fastsatt i eller i medhold av vassdragslovgivningen.

Tredje ledd viderefører § 4 annet ledd i tidligere forskrift, og fastslår at internkontrollen skal tilpasses den aktuelle virksomheten og dennes art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse. Henvisningen til vannressursloven er erstattet med en henvisning til vassdragslovgivningen. Internkontrollen skal vise hvordan alle gitte krav til den enkelte virksomhet skal etterleves, enten disse framgår av vassdragslovgivningen, forskrifter, konsesjonsvilkår, manøvreringsreglement eller andre enkeltvedtak.

Fjerde ledd er nytt og stiller krav om at det enkelte anlegg eller tiltak skal kunne identifiseres dersom internkontrollsystemet for anlegget eller tiltaket inngår i et større internkontrollsystem.

Til § 6 Dokumentasjon

Første ledd viderefører § 5 annet ledd i tidligere forskrift, men utvider dokumentasjonskravet til å gjelde alle punktene i § 5. Departementet finner det hensiktsmessig at alle punktene i § 5 skal kunne dokumenteres.

Annet ledd angår omfanget av dokumentasjonen og erstatter § 5 første ledd i den tidligere forskriften. Det videreføres at omfanget og innholdet i dokumentasjonen skal være tilpasset virksomhetens størrelse, omfang og risikobilde. Formulering om at spesifikke krav om dokumentasjon i for eksempel instruksjer, tillatelser, godkjenninger og sertifikater skal inngå i internkontrollen, er videreført.

Tredje ledd er ny og innfører en opplysningsplikt. NVE kan med hjemmel i denne kreve å få dokumentasjon framlagt, for eksempel i forbindelse med et stedlig tilsyn. Denne hjemmelen vil supplere adgangen til å gi pålegg om opplysninger etter vannressursloven § 55. En liknende bestemmelse er også innført i damsikkerhetsforskriften § 8-1.

Til § 7 Tilsyn og kontroll

Bestemmelsen viderefører § 6 i den tidligere forskriften med enkelte endringer. Bestemmelsen gir hjemmel til å følge opp virksomhetenes etterlevelse av denne forskriften. Dette vil blant annet skje gjennom systemrevisjoner og annen kontroll- og tilsynsvirksomhet.

I noen konsesjoner er andre myndigheter (for eksempel Direktoratet for naturforvaltning) gitt myndighet til å fastsette nærmere vilkår om spesifikke tema. Bestemmelsen her vil gi hjemmel for at den ansvarlige skal dokumentere at virksomheten har systemer og rutiner for å etterleve alle gitte vilkår, også de som er gitt av andre

myndigheter. Andre myndigheter har kompetanse til å følge opp at vilkår de har fått hjemmel i konsesjon til å sette, faktisk blir fulgt i den enkelte konsesjonssak. Denne oppfølgingsmyndigheten følger av det enkelte konsesjonsvilkår, og er uavhengig av internkontrollforskriften.

Til § 8 Dispensasjon

Bestemmelsen tilsvarer i hovedsak § 7 i tidligere forskrift. Bestemmelsen gir NVE adgang til helt eller delvis å gi dispensasjon fra forskriften i særlige tilfeller. Om det skal gis dispensasjon er opp til NVE å avgjøre. En beslutning om å avslå eller innvilge en søknad om dispensasjon vil være et enkeltvedtak.

Det er ikke behov for å videreføre adgangen til å gi unntak gjennom forskrift som følger av § 7 i tidligere forskrift, da en ikke ser behov for en slik hjemmel. Ved endringsbehov bør forskriften endres i stedet for å gi en underliggende forskrift.

Til § 9 Pålegg om tvangsmulkt

Bestemmelsen viderefører § 8 i den tidligere forskriften. Forslaget om pålegg om retting inntas ikke ettersom departementet ikke kan se at en slik reaksjonsform fullt ut er hensiktsmessig i en forskrift om interne systemer og rutiner.

Tvangsmulkt har til hensikt å fremtvinge oppfyllelse, dvs. at lovlig tilstand gjenoprettes. Tvangsmulkt skal motivere den ansvarlige til å innrette seg lovlig så raskt som mulig. Tvangsmulkten skal være et press for å få avsluttet et rettsstridig forhold, og skal opphøre når forholdet er rettet. Tvangsmulkt fastsettes enten som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp.

Til § 10 Overtredelsesgebyr

Ved endringslov 19. juni 2009 nr. 106 ble det innført en bestemmelse om overtredelsesgebyr i vannressursloven § 60a, jf. Ot.prp.nr.66 (2008–2009) og Innst.O.nr.105 (2008–2009). Av bestemmelsen fremkommer at vassdragsmyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr ved forsettlig eller uaktsomme overtredelser av bestemmelser gitt i eller i medhold av loven. Det presiseres at foruten lovens bestemmelser menes også forskrifter, konsesjoner og konsesjonsvilkår, samt pålegg fastsatt med hjemmel i disse.

Foretak kan ilegges overtredelsesgebyr selv om ingen enkeltperson kan gebyrlegges, jf. vannressursloven § 60a tredje ledd. Også kumulative og anonyme feil kan medføre overtredelsesgebyr.

I likhet med det som er angitt i straffebestemmelsen i § 11, finner departementet at bestemmelsen om overtredelsesgebyr bør gjelde overtredelse av bestemmelsene i § 4, § 5 og § 6.

Det henvises til vannressursloven § 60a fjerde ledd som opplyser hensyn som skal tas i betraktning ved vurderingen av om overtredelsesgebyr skal ilegges og ved utmåling av gebyret, herunder overtredelsens grovhet og gjentakelse. Listen i § 60a er ikke uttømmende.

Selv om interkontrollplikten er hjemlet både i vassdragsreguleringsloven og vannressursloven, finner departementet det hensiktsmessig at sanksjoner som overtredelsesgebyr og straff kun ilegges etter de generelle reglene i vannressursloven. Departementet følger derfor ikke opp NVEs forslag om henvisning til vassdragsreguleringslovens regler.

Til § 11 Straff

Bestemmelsen viderefører innholdet i § 9 i den tidligere forskriften som en henvisningsbestemmelse til vannressursloven § 63. Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer internkontrollbestemmelsen i § 54 kan straffes i medhold av § 63 første ledd bokstav d.

Bruk av henvisningsbestemmelse til vannressursloven § 63 benyttes også i damsikkerhetsforskriften. Det er primært en fordel dersom forskriften differensierer hvilke regler som kan sanksjoneres med straff (og overtredelsesgebyr). Det kan argumenteres for at hele internkontrollforskriften burde være straffesanksjonert, ettersom det er en systemforskrift og det derfor kan virke lite hensiktsmessig å gjøre noen bestemmelser straffesanksjonerte og andre ikke. Departementet har av hensyn til regelens alvorlige virkningsside likevel valgt å avgrense sanksjonsmuligheten til de samme enkeltregler som ved overtredelsesgebyr.

Til § 12 Gebyr

Bestemmelsen viderefører bestemmelsen i § 10 i den tidligere forskriften.

Til § 13 Ikrafttreden

Internkontrollforskriften trådte i kraft 21. februar 2003, men med utsatt ikrafttredelse til 1. januar 2005 for tiltak som ikke fulgte av sikkerhetsforskriften.

Det er nå mange år siden den tidligere forskrift trådte i kraft, og den der angitte overgangsfasen er over. Det forutsettes nå at forskriften er kjent og at den ansvarlige har etablert internkontrollsystem for sine anlegg og tiltak. For myndighetene er det viktig at de ansvarlige har internkontrollsystemer på plass og at de fungerer, blant annet fordi det letter myndighetenes kontroll og tilsyn med den virksomhet som utøves. Ut fra dette gis det nå ikke utsatt ikrafttreden for noen tiltak. For de tilfeller der det av ulike grunner ikke er mulig å etterleve forskriften, kan dispensasjonsmuligheten etter § 8 eventuelt benyttes.